

Titel: Covid-19-pandemiens indvirkning på det retlige samarbejde i straffesager — Analyse af Eurojusts sagsarbejde

Dato: 14. april 2021

URL: <https://www.eurojust.europa.eu/impact-covid-19-judicial-cooperation-criminal-matters>

Helt fra begyndelsen af covid-19-pandemien viste Eurojusts sagsarbejde, at de retlige aktører i medlemsstaterne stod over for forskellige problemer, når de skulle behandle sager, der omfattede strafferetligt samarbejde. Problemerne opstod som en konsekvens af de foranstaltninger, der blev gennemført i medlemsstaterne for at bekæmpe spredningen af covid-19, og de berørte alle de instrumenter, der normalt anvendes inden for retligt samarbejde. Desuden medførte pandemien også hidtil usete sociale forandringer, som skabte nye muligheder for organiserede kriminelle grupper med hensyn til at opnå ulovligt udbytte.

Formålet med denne rapport er at afdække de specifikke problemer, der fulgte af pandemien, og som gjorde det vanskeligt at anvende de mest almindeligt anvendte instrumenter inden for retligt samarbejde. Desuden kortlægger rapporten de hyppigst begåede former for kriminalitet, der er direkte knyttet til pandemien. Rapporten beskriver også Eurojusts rolle i forhold til problemerne og sammenfatter bedste praksis. Al denne viden vil være til gavn for retlige aktører og politiske beslutningstagere, hvis der igen skal træffes ekstraordinære foranstaltninger.

Rapporten supplerer Eurojusts og EJN's fælles sammenfatning af konsekvenserne af covid-19-pandemien for retligt samarbejde i straffesager ⁽¹⁾. Sammenfatningen er koncentreret om de foranstaltninger, medlemsstaterne har truffet for at bekæmpe spredningen af virussen, og den indvirkning, de har haft på det retlige samarbejde i almindelighed. Rapporten er baseret på en analyse af specifikke sager, der er registreret hos Eurojust i perioden fra april 2020 til 30. juni 2020.

De vigtigste konklusioner af denne analyse kan sammenfattes som følger:

1. Ordningen med den europæiske arrestordre fortsatte med at fungere, selv om visse pandemiforanstaltninger, herunder lukning af grænser og obligatorisk karantæne, og mangel på politipersonale i betydelig grad kom til at påvirke den afsluttende fase i visse sager om europæiske arrestordre: den fysiske overgivelse af den eftersøgte person. De relevante retsregler i artikel 23 i rammeafgårelsen om den europæiske arrestordre ⁽²⁾ blev anvendt, når det var nødvendigt at udsætte overgivelsen. De fuldbyrdende myndigheder anmodede oftere end ellers Eurojust om bistand i forbindelse med deres anmodninger om supplerende oplysninger (i henhold til artikel 15, stk. 2, i rammeafgårelsen om den europæiske arrestordre). Når de relevante anmodninger (i forbindelse med både artikel 23 og artikel 15, stk. 2) blev videresendt gennem Eurojust,

⁽¹⁾ Rådsdokument WK 587/2021; sammendraget er tilgængeligt online (<https://www.eurojust.europa.eu/sites/default/files/2021-02/st06178.en21.pdf>).

⁽²⁾ Rådets rammeafgårelse af 13. juni 2002 om den europæiske arrestordre og om procedurerne for overgivelse mellem medlemsstaterne (2002/584/JHA).

fik de retlige aktører rettidigt svar og kunne gå videre i sager vedrørende europæiske arrestordrer. Navnlig i forbindelse med anvendelsen af artikel 23 kunne man hurtigere blive enige om en ny overgivelsesdato, når Eurojust blev inddraget tidligt i processen.

2. Medlemsstaterne fortsatte med at anvende ordningerne vedrørende udveksling af bevismateriale og gennemføre efterforskningsforanstaltninger. I nogle tilfælde foretog myndighederne imidlertid prioriteringer og efterkom kun anmodningerne i ekstraordinære tilfælde og i tilfælde af grov kriminalitet. Dette førte til forsinkelser i forbindelse med fuldbyrdelsen af visse europæiske efterforskningskendelser og anmodninger om gensidig retshjælp, navnlig i tilfælde, hvor en persons fysiske tilstedeværelse var påkrævet (afhøring af vidner eller mistænkte).
3. I begyndelsen af pandemien blev Eurojust ofte kontaktet af retlige aktører med anmodninger om at videresende en europæisk efterforskningskendelse (³), en anmodning om gensidig retshjælp og/eller en indefrysingskendelse (⁴). Videresendelsen af anmodningerne via Eurojust blev anset for at være en pålidelig metode, som muliggjorde en hurtig tilbagemelding om levering og eventuelle senere opdateringer om fuldbyrdelsen. Der kunne således konstateres en stigning i antallet af anmodninger, der blev indgivet via Eurojust, hvilket til dels skyldtes, at der var lukket ned for standardpost og kurertjenester i medlemsstaterne.
4. Situationen kræver, at der oprettes en fælles elektronisk platform for udveksling af de hyppigst anvendte værktøjer til retligt samarbejde, som ikke afhænger af fremsendelse af papirkopier. Dette falder i tråd med forberedelserne til gennemførelsen af det digitale udvekslingssystem for elektronisk bevismateriale (e-EDES), som indgår i projektet om digital strafferet, som Europa-Kommissionen har iværksat.
5. De fælles efterforskningsholds aktiviteter blev kraftigt påvirket af rejserestriktioner. I en række tilfælde blev de planlagte fællesaktionsdage udsat. Forhandlingerne om nye fælles efterforskningshold blev forsinket, og de fælles efterforskningshold blev oprettet senere. Da forholdene for samarbejdet om fælles efterforskningshold pludselig ændrede sig, ændrede Eurojust tilsvarende sit finansieringsprogram for fælles efterforskningshold og gav medlemmerne af det fælles efterforskningshold en sikker kommunikationsplatform, som de kunne benytte til at afholde møder online.
6. Pandemien skabte nye muligheder for organiserede kriminelle grupper, som udnyttede efterspørgslen efter specifikke produkter i forbindelse med nye hygiejnebestemmelser, og begik svig i forbindelse med statsstøtte.

(³) I henhold til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/41/EU af 3. april 2014 om den europæiske efterforskningskendelse i straffesager.

(⁴) Det anvendte instrument var Rådets rammeafgørelse 2003/577/RIA af 22. juli 2003 om fuldbyrdelse i Den Europæiske Union af kendelser om indefrysning af formuegoder eller bevismateriale.

7. Eurojust fortsatte med at være operationel på trods af restriktionerne under pandemien og bistod aktivt de retlige aktører i hele EU på sædvanlig vis.

I rapporten finder du en detaljeret redegørelse for konklusionerne af analysen, herunder specifikke eksempler vedrørende Eurojusts sager og bedste praksis for retlige aktører.